

Modern Methods of Vocational Guidance for Children with Intellectual Disabilities

Bozorova Kamolaxon Toxirjon qizi

A Student of Kokand State University

Annotation

This article analyzes modern methods of vocational guidance for children with intellectual disabilities, their pedagogical potential in preparing children for employment, and their importance in social adaptation. It also highlights the role of innovative pedagogical technologies, practical training, and individualized approaches in the vocational guidance process. The findings indicate that the development of vocational skills in children with intellectual disabilities contributes to their preparation for independent living and successful integration into society.

Keywords

Intellectual disability, vocational education, vocational guidance, special education, labor education, social adaptation, corrective pedagogy, vocational competence, innovative technologies.

Kirish

Bugungi kunda intellektual nuqsonli bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlash va ularning mustaqil yashash ko'nikmalarini shakllantirish maxsus pedagogikaning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda kasb-hunarga yo'naltirish muhim o'rin tutadi. Kasbiy tayyorgarlik bolalarning mehnat faoliyatiga moslashishi, iqtisodiy mustaqillikka erishishi va jamiyatda o'z o'rnini topishiga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida kasb-hunarga yo'naltirish faqatgina ma'lum bir kasbni o'rgatish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchilarning qiziqishi, qobiliyati va individual imkoniyatlarini aniqlash hamda rivojlantirishni ham nazarda tutadi.

Tadqiqot metodologiyasi

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Tadqiqot davomida ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, kuzatish, suhbat, qiyosiy tahlil va amaliy faoliyat natijalarini o'rganish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, maxsus ta'lim muassasalarida kasbiy tayyorgarlik bo'yicha olib borilayotgan ishlar tahlil qilindi.

Asosiy qism

Kasbiy yo'naltirishning mohiyati

Kasbiy yo'naltirish — o'quvchilarning qiziqishlari, imkoniyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ularga mos kasb tanlashga ko'maklashish jarayonidir. Intellektual nuqsonli bolalar uchun kasbiy yo'naltirish ularning kelajakdagi mustaqil hayoti uchun muhim omil hisoblanadi.

Kasbiy yo'naltirishning asosiy vazifalari:

- o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash;
- mehnatga bo'lgan qiziqishni shakllantirish;
- kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish;
- mustaqil hayotga tayyorlash;
- jamiyatga moslashuvni ta'minlash.

Kasb-hunarga yo'naltirishning zamonaviy usullari

1. Individual yondashuv

Har bir bolaning psixofiziologik xususiyatlari va qobiliyatlari turlicha bo'lganligi sababli kasbiy tayyorgarlik individual yondashuv asosida tashkil etilishi lozim. Bu usul bolaning imkoniyatlariga mos kasb tanlash imkonini beradi.

2. Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarda mehnat ko'nikmalarini shakllantirishning eng samarali vositalaridan biridir. Tikuvchilik, duradgorlik, bog'dorchilik, pazandachilik va boshqa faoliyat turlari orqali bolalar amaliy tajriba orttiradilar.

3. Axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish

Multimedia vositalari, virtual ta'lim platformalari va elektron resurslar kasblar haqida tasavvur hosil qilishga yordam beradi. Vizual materiallar bolalarning qiziqishini oshirib, bilimlarni oson o'zlashtirishga imkon yaratadi.

4. Trening va mahorat darslari

Turli kasb egalari bilan uchrashuvlar, mahorat darslari va treninglar o'quvchilarning kasblar haqidagi bilimlarini kengaytiradi. Bu tadbirlar ularning kasb tanlash motivatsiyasini kuchaytiradi.

5. Ota-onalar bilan hamkorlik

Kasbiy yo'naltirish jarayonida ota-onalarning ishtiroki muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar farzandining qiziqishi va imkoniyatlarini yaxshi bilganligi sababli pedagoglar bilan hamkorlikda samarali natijalarga erishish mumkin.

Kasbiy tayyorgarlikning ijtimoiy ahamiyati

Kasbiy tayyorgarlik intellektual nuqsonli bolalarda mas'uliyat, mehnatsevarlik va mustaqillik kabi sifatlarni rivojlantiradi. Shuningdek, ularning jamiyatga integratsiyalashuvi va iqtisodiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy kasbiy yo'naltirish usullaridan foydalanish intellektual nuqsonli bolalarning mehnat ko'nikmalari va kasbiy qiziqishlarini rivojlantiradi. Ayniqsa, amaliy mashg'ulotlar va individual yondashuv bolalarning kasbga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda samarali hisoblanadi.

Shuningdek, axborot texnologiyalari va mahorat darslari o'quvchilarning kasbiy dunyoqarashini kengaytirishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, intellektual nuqsonli bolalarni kasb-hunarga yo'naltirishning zamonaviy usullari ularning mustaqil hayotga tayyorgarligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Individual yondashuv, amaliy mashg'ulotlar, innovatsion texnologiyalar va ota-onalar bilan hamkorlik kasbiy tayyorgarlik samaradorligini

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

ta'minlaydi. Shu bois maxsus ta'lim muassasalarida kasbiy yo'naltirish ishlarini yanada takomillashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

Vygotskiy L.S. Defektologiya asoslari. – Moskva: Prosvesheniye, 1995.

Po'latova P.M. Oligofrenopedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2010.

Petrova V.G. Maxsus pedagogika. – Moskva, 2004.

Shomaxmudova R.Sh. Maxsus pedagogika va inklyuziv ta'lim. – Toshkent, 2021.

Rasulov A. Korreksion pedagogika asoslari. – Toshkent, 2018.

Karimova V.M. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2019.

Nurmatova D. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2022.

Tojimuhamedov B. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent, 2016.

